

Rozhodování valné hromady o odměňování členů představenstva a dozorčí rady

Valná hromada nemusí určit přímo výši úplaty za výkon funkce člena statutárního orgánu, ale postačí, když stanoví pravidla pro jejich určení. Taková pravidla však musí naplňovat účel ustanovení § 187 písm. g) ObchZ, kterým je kontrola akcionářů nad odměnami členů představenstva. Má-li tedy o konkrétní výši odměny rozhodovat někdo jiný než valná hromada, musí rozhodnutí valné hromady stanovit objektivní kritéria, na jejichž základě bude odměna určena, tak aby určení výše odměny nezáleželo na libovůli toho, kdo odměnu určuje. Nesplňuje-li rozhodnutí valné hromady uvedené podmínky, nelze je považovat za rozhodnutí, kterým valná hromada rozhodla o odměňování představenstva ve smyslu § 187 písm. g) ObchZ.

§ 187 písm. g) ObchZ ve znění před novelou č. 370/2000 Sb. – valná hromada akciové společnosti

Rozsudek ze dne 31. 1. 2007, sp. zn. 29 Odo 1200/2005

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ivany Štenglové a soudců JUDr. Hany Gajdziokové a JUDr. Petra Gemmela v právní věci žalobce Ing. L. V., zastoupeného advokátkou, proti žalované K. b. a. s., zastoupené advokátem o zaplacení 1,830.195,- Kč s příslušenstvím, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 5 Cm 88/2003, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 28. dubna 2005, č. j. 14 Cmo 313/2004 - 98, takto:

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 28. dubna 2005, č. j. 14 Cmo 313/2004 – 98 a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. března 2004, č. j. 5 Cm 88/2003 – 49 se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Napadeným rozsudkem potvrdil odvolací soud rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. března 2004, č. j. 5 Cm 88/2003 - 49, kterým tento soud uložil žalované zaplatit žalobci 1,830.195,- Kč s 10% úrokem z prodlení z částky 203.355,- Kč od 10. května 2000 do zaplacení, z částky 203.355,- Kč od 10. června 2000 do zaplacení, z částky 203.355 od 10. července 2000 do zaplacení, z částky 203.355,- Kč od 10. srpna 2000 do zaplacení, z částky 203.355 od 10. září 2000 do zaplacení, z částky 203.355,- Kč od 10. října do zaplacení, z částky 203.355,- Kč od 10. listopadu 2000 do zaplacení, z částky 203.355,- Kč od 10. prosince 2000 do zaplacení, z částky 203.355,- Kč od 10. ledna 2001 do zaplacení a na náhradu nákladů řízení 132.610,- Kč (I. výrok) a současně rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (II. výrok).

V odůvodnění rozhodnutí odvolací soud uvedl, že vycházel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně.

Podle těchto zjištění byl žalobce dne 2. září 1998 s účinností od 3. září 1998 zvolen dozorčí radou za člena představenstva žalované. V mandátní smlouvě o výkonu funkce člena představenstva ze dne 2. září 1998 ve

znění dodatků (dále též jen „smlouva“), se žalovaná mimo jiné zavázala zaplatit žalobci pevnou roční odměnu s tím, že byla stanovena výše měsíční zálohy 203.355,- Kč a podmínky pro její výplatu. Smlouva byla uzavřena na dobu výkonu funkce člena představenstva, nejdéle do dne konání řádné valné hromady žalované v roce 2002. Dle článku 8.3 smlouvy končí výkon funkce člena představenstva kromě jiných vyjmenovaných způsobů i odvoláním. Článek 8.4 pak upravuje důsledky určitých způsobů ukončení výkonu funkce, kdy pro případ jejího ukončení odvoláním pro jiné důvody, než které jsou vyjmenovány ve smlouvě, resp. bez uvedení důvodů, je žalovaná povinna zaplatit v měsíčních splátkách členovi představenstva veškeré pevné roční odměny stanovené v článku 3.1 smlouvy a to za celé období, na které byla mandátní smlouva sjednána, za předpokladu, že žalobce řádně předá funkci.

Dne 1. března 2000 dozorčí rada odvolala žalobce z funkce člena představenstva s účinností od 1. března 2000 způsobem upraveným v článku 8.3 smlouvy s tím, že peněžité plnění bude vypořádáno podle článku 8.4 odst. 1 písm. c) smlouvy. Žalobce předal veškerou agendu související s výkonem funkce dne 31. března 2000. Odstupné bylo žalobci vyplaceno za měsíce březen a duben 2000. Zápis o konání valných hromad žalované z 18. června 1998, 31. května 1999 a 30. května 2000 neobsahují rozhodnutí o schválení výplat v případech ukončení výkonu funkce člena představenstva, obsahují však rozhodnutí určující rozpočet a limity pro odměňování představenstva a dozorčí rady.

Odvolací soud uzavřel, že věc je třeba posuzovat podle obchodního zákoníku, ve znění účinném do 31. prosince 2000 (dále též jen „obch. zák.“). Podle tehdejšího znění § 66 odst. 2 obch. zák. se vztah mezi společností a členem jejího statutárního orgánu řídil přiměřeně úpravou mandátní smlouvy, pokud z jejich ujednání nebo z jiných ustanovení obchodního zákoníku neplyne něco jiného. Před 1. lednem 2001 zákon nevyžadoval k uzavření smlouvy o výkonu funkce souhlas valné hromady tak, jak je tomu výslovně nyní v § 66 odst. 2 obch. zák.; i tehdy však bylo třeba vycházet z ustanovení § 187 písm. g) obch. zák., dle něhož rozhodování o odměňování členů představenstva a dozorčí rady náleželo do působnosti valné hromady. Dále pak odvolací soud dovodil, že vzhledem k tomu, že zákon č. 370/2000 Sb., kterým bylo ustanovení § 66 odst. 2 obch. zák. novelizováno, neobsahuje ve vztahu ke smlouvám o výkonu funkce uzavřeným před jeho účinností žádné přechodné ustanovení, zůstávají závazky z těchto smluv zachovány i když je valná hromada neschválila. Proto zbývá pouze posoudit, zda smlouva o výkonu funkce nebyla v rozporu s dobrými mravy. Takový rozpor odvolací soud neshledal.

Za klíčovou považuje odvolací soud otázku, zda byl splněn požadavek ustanovení § 187 písm. g) obch. zák. K tomu uzavřel, že valná hromada nemusí určit přímo výši úplaty za výkon funkce člena statutárního orgánu, ale postačí, když stanoví pravidla, pro jejich určení. „Zásady odměňování členů představenstva“, které byly přílohou mandátní smlouvy, byly zpracovány na základě materiálu „Odměňování představenstva a dozorčí rady v Komerční bance, a. s.“, které schválila valná hromada v roce 1997. Podle stanov žalované pak o výši konkrétní úplaty rozhodne dozorčí rada, která uzavírá smlouvu o výkonu funkce. Odvolací soud dospěl k názoru, že požadavku § 187 písm. g) obch. zák. bylo učiněno zadost, když smlouva byla uzavřena osobami, které k tomu byly oprávněny a sjednaná odměna i pro případ odvolání žalobce z funkce člena představenstva má v zásadě oporu v interních pravidlech vydaných na základě rozhodnutí valné hromady.

K výkladu článku 8.4 písm. c) smlouvy pak odvolací soud dovodil, že uvedené ujednání postihuje celé čtyřleté funkční období, na které byla mandátní smlouva uzavřena – tj. do valné hromady v roce 2002 - i za situace, že k ukončení funkce dojde před tímto obdobím.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podala žalovaná dovolání. Co do jeho přípustnosti odkázala na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), co do důvodu na ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

V odůvodnění dovolání uvádí, že nesprávné právní posouzení spatřuje v tom, že odvolací soud aplikoval sice správný právní předpis – obchodní zákoník – ale nesprávně jej vyložil.

Dovolatelka zastává právní názor, že smyslem ustanovení § 187 písm. g) obch. zák. ve znění účinném do 31. prosince 2000, je ochrana akcionářů, kteří mají být informováni o odměňování představenstva, popř. dozorčí rady, a mají mít možnost svým souhlasem, popř. nesouhlasem, toto odměňování usměrňovat. Lze připustit –

pokračuje dovolatelka – že valná hromada stanoví způsob odměňování členů orgánů společnosti, avšak v žádném případě nelze za takový stanovený způsob označit i to, že působnost v této oblasti bude přesunuta na dozorčí radu bez toho, že by byla stanovena alespoň základní pravidla způsobu stanovení odměny členů orgánů společnosti.

Dovolatelka nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že „jestliže mandátní smlouvu se žalobcem uzavřeli členové dozorčí rady a sjednaná odměna i pro případ odvolání žalobce z funkce člena představenstva má v zásadě oporu v interních pravidlech vydaných na základě rozhodnutí valné hromady, byl tím účel institutu dle § 187 písm. g) obch. zák. naplněn“. V tom směru odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 414/2003, dle kterého z dikce ustanovení § 187 písm. g) obch. zák. ve znění účinném do 31. prosince 2000 nelze než dovodit, že rozhodování o odměňování členů orgánů společnosti je vyňato z působnosti představenstva a dozorčí rady a je svěřeno výlučně do působnosti valné hromady. Rozhodováním o odměňování členů představenstva se podle jejího názoru rozumí nejen stanovení konkrétní částky odměny, ale i stanovení pravidel pro její výpočet.

Zásadní právní význam shledává dovolatelka také v řešení otázky, co je obsahem pojmu „schválení způsobu odměňování“ členů orgánů společnosti valnou hromadou – zda za takový případ lze považovat i rozhodnutí, kterým např. valná hromada pověří rozhodováním o odměnách členů orgánů bez dalších instrukcí či pravidel jiné orgány společnosti nebo zda tyto pověřené orgány mohou rozhodovat o odměně i nad rámec pravidel stanovených v rozhodnutí valné hromady.

Dovolatelka argumentuje tím, že z usnesení valné hromady (ve formě notářského zápisu č. N 969/97, NZ 947/97), která schvalovala „Materiál č. 9“ – Odměňování představenstva a dozorčí rady v Komerční bance, a. s. „pouze vyplývá, že valná hromada uložila dozorčí radě po schválení tohoto materiálu, aby kontrasignovala smlouvy s jednotlivými členy představenstva a dozorčí rady, tj. stanovila obecné pravidlo, že smlouvy s členy orgánů by neměl za společnost podepisovat člen představenstva, a dále stanovila způsob odměňování členů orgánů po dobu výkonu funkce“. Dovolatelka dále namítá, že zásady, které byly přílohou smlouvy o výkonu funkce a které již stanovovaly tzv. odstupné, byly připraveny orgány žalované a nebyly tak dle názoru dovolatelky v souladu s Materiálem č. 9, který byl schválen valnou hromadou a v rámci kterého akcionáři neprojevovali žádnou vůli směřující k úpravě tzv. odstupného.

Dovolatelka navrhuje, aby dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobce ve vyjádření k dovolání uvádí, že valná hromada nemusí určit konkrétní výši úplaty za výkon funkce člena statutárního orgánu, ale postačí, když stanoví pravidla neboli způsob pro její určení. Má za to, že tato pravidla byla v daném případě stanovena Materiálem č. 9 nazvaným „Odměňování představenstva a dozorčí rady v Komerční bance, a. s.“, který schválila valná hromada žalované v roce 1997 a podle tohoto materiálu a přijatých stanov žalované pak o konkrétní výši úplaty rozhodovala dozorčí rada, která se členem představenstva uzavírala smlouva o výkonu funkce. Žalobce dále namítá, že dovolání není přípustné, když ve věci jde o odlišné skutkové okolnosti, než které byly předmětem posouzení Nejvyššího soudu v rozhodnutí sp. zn. 29 Odo 414/2003, na který dovolatelka odkazuje. Navrhuje, aby dovolání bylo jako nepřípustné odmítnuto, nebo aby bylo zamítnuto jako nedůvodné.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Předpokladem přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je závěr dovolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu nebo některá v něm řešená právní otázka, mají po právní stránce zásadní význam. Dovolání tedy může být – ve smyslu citovaného ustanovení – přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právní otázky (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost neumožňují) a jde-li zároveň o právní otázku zásadního významu. O rozhodnutí odvolacího soudu, které má po právní stránce zásadní význam jde zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Odvolací soud založil své rozhodnutí na tom, že mandátní smlouva, kterou se žalobcem uzavřeli členové dozorčí rady žalované a odměna sjednaná i pro případ odvolání žalobce z funkce člena představenstva, je v souladu s ustanovením § 187 písm. g) obch. zák. Proto se Nejvyšší soud zabýval nejprve otázkou, zda mohla smlouva mezi společností a členem orgánu společnosti uzavřená podle ustanovení § 66 odst. 2 obch. zák., ve znění účinném do 31. prosince 2000, stanovit způsob odměňování člena představenstva, aniž by tento způsob odměňování schválila valná hromada společnosti.

Podle ustanovení § 187 odst. 1 písm. g) obch. zák. patřilo do působnosti valné hromady i rozhodování o odměňování členů představenstva a dozorčí rady akciové společnosti. Jak již Nejvyšší soud uzavřel v rozhodnutí ze dne 27. dubna 2004, sp. zn. 29 Odo 414/2003, z dikce tohoto ustanovení nelze než dovodit, že rozhodování o odměňování členů orgánů společnosti zákon vyjímá z působnosti představenstva a svěřuje je do působnosti valné hromady. Rozhodováním o odměňování členů představenstva je přitom třeba rozumět jak stanovení pravidel pro odměňování v případech, kdy je odměna nezávislá na hospodářských výsledcích společnosti, tak rozhodování o tom, zda vůbec budou vyplaceny odměny závislé na hospodářských výsledcích a podle jakých pravidel.

Se závěrem odvolacího soudu, že požadavku ustanovení § 187 písm. g) obch. zák. bylo učiněno zadost, když smlouvu uzavřely osoby, které k tomu byly oprávněny a odměna, kterou žalobce ve sporu požaduje, má v zásadě oporu v interních pravidlech vydaných na základě rozhodnutí valné hromady o odměňování členů představenstva a dozorčí rady, se odvolací soud neztotožňuje. Aby žalobci vznikl nárok na uplatněnou odměnu, musel by tento nárok vyplynout z rozhodnutí valné hromady, nikoli z interních pravidel zpracovaných na jeho základě. Jinými slovy, interní pravidla banky, resp. smlouva uzavřená v souladu s nimi, mohla založit právo na poskytnutí vymáhaného plnění jen tehdy, kdyby tato pravidla schválila valná hromada anebo kdyby se – co do přiznávaného plnění – zcela (nikoli pouze „v zásadě“ jak uzavřel odvolací soud) shodovala s rozhodnutím valné hromady o odměňování.

Naproti tomu závěr odvolacího soudu, dle kterého valná hromada nemusí určit přímo výši úplaty za výkon funkce člena statutárního orgánu, ale postačí, když stanoví pravidla pro jejich určení, považuje odvolací soud za správný. Taková pravidla však musí být stanovena tak, aby naplňovala účel ustanovení § 187 písm. g) obch. zák., kterým je kontrola akcionářů nad odměnami členů představenstva. Má-li tedy o konkrétní výši odměny rozhodovat někdo jiný, než valná hromada, musí rozhodnutí valné hromady stanovit objektivní kritéria, na jejichž základě bude odměna určena, tak aby určení výše odměny nezáleželo na libovůli toho, kdo odměnu určuje. Nesplňuje-li rozhodnutí valné hromady uvedené podmínky, nelze je považovat za rozhodnutí, kterým valná hromada rozhodla o odměňování představenstva ve smyslu ustanovení § 187 písm. g) obch. zák. Pro úplnost je třeba uvést, že i rozhodnutí o tom, že konkrétní výši odměny členů představenstva určí někdo jiný, než valná hromada je rozhodnutím o odměňování členů představenstva a přísluší tedy valné hromadě.

Protože se odvolací soud nezabýval tím, zda nárok žalovaného na vyplacení odměny, kterého se domáhá v této věci, vyplynul z usnesení valné hromady o odměňování členů představenstva ani tím, zda se interní pravidla banky – co do přiznávaného plnění – zcela (nikoli pouze „v zásadě“ jak uzavřel odvolací soud) shodovala s rozhodnutím valné hromady o odměňování, je jeho posouzení věci neúplné a tedy i nesprávné.

Proto Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), rozsudek odvolacího soudu a spolu s ním ze stejných důvodů i rozsudek soudu prvního stupně podle § 243b odst. 2, věty za středníkem a odst. 3 o. s. ř. zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta první, o. s. ř.).

Právní názor odvolacího je pro odvolací soud i pro soud prvního stupně závazný (§ 243d odst. 1, věta druhá a § 226 odst. 1 o. s. ř.).

V novém rozhodnutí soud znovu rozhodne i o nákladech řízení, včetně řízení odvolacího (§ 243d odst. 1, věta druhá, o. s. ř.).

Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.